

P. P. Tšaikovski ooper „Yolanthe“

25. juunil 1948. a. toimub Riiklikus Teatris „Estonia“ P. P. Tšaikovski lüürilise ooperi „Yolanthe“ esietendus.

„Yolanthe“ on P. P. Tšaikovski viimne ooper. Ta on kirjutatud 1891. aastal, aasta pärast ooperit „Padaemand“ ja kaks aastat enne VI sümfooniat (Pateetilise sümfoonia). See ooper on nagu helge lüüriline intermeedium kahe raske traagilise teose vahel. Ooperi esietendus toimus 6. XII 1892. aastal. Ooperi libreto on taani kirjaniku Henrik Hertz draama „Kuningas Renè tütar“ aineil kirjutanud helilooja vend Modest Tšaikovski.

Ooper „Yolanthe“ valmis P. P. Tšaikovskil harukordselt lühikese ajaga: vähem kui kahe kuuga. Esimesed visked ja märkmed on 10. juulist 1891. a. ja mustandis valmis ooper 5. septembril. Töötades ooperi muusikaga kirjutas Tšaikovski oma vennale: „Kirjutan ilma pingutuseta ja rõõmuga. „Yolanthes“ on hiilgavalt ühendatud puhas ja karge lüürism õilsa dramatismiga. Temas on haaravalt edasi antud kõik inimeste õilsad tunded ja püüded — lootused valgusele, õnnele, kõikevõitvale armastusele ja tõe.

Seda ooperit kuulates ja nähes meenuvad paljud P. P. Tšaikovski ütlused, nagu: „ainult muusika võib kõiki armastuse tundeid täielikult edasi anda.“ „armastus teeb elu igaveseks“ ja „mitte ainuli saatust, vaid tahe on otsustav inimese elus“. Võib ütelda, et just selle ooperiga on ta neid oma mõtteid haaravalt edasi andnud. Nimelt Yolanthe aarias on tõesti selgesti tunda ja kuulda noore tütarlapse igatsust. Selgesti hõõguvad kuningas Renè aarias isaarmastuse tunded. Kirglikult kõlab Robert'i aaria armastusest, sealsamas jälle lüüriliselt Voudemont'i laul, kes on haaratud Yolanthe õrnast kujust.

„Yolanthe“ sisust lühidalt:

Provence'i kuningas René hoiab oma tütar Yolanthe, kes on pime, peidus kaunis lossis Vogeesi mäestikus. Yolanthe ei tea oma õnnetusest ise midagi, sest tema teada elavad kõik niiviisi. Mauri arst Ebn-Jahhia teatab isale, et ainult ehk siis oleks tütre paranemislootust, kui ta saaks teada oma õnnetusest ja tal endal tekiks soov ning tahe saada nägijaks. Isa aga loobub sellest nõuandest, sest arst ei saa talle paranemist kindlasti lubada. Teelt eksinud rüütel Voudemont jutustab Yolanthele, teda juhuslikult

aias kohates kõik. Kuningas Renè, nähes, et tütar on tõe teada saanud otsustab toimida arsti nõuande järgi ja äratada tütres võimsa tahte saada nägijaks. Taibates, et tütres on tärganud armastus rüütel Voudemont'i vastu, kuna see avaldas talle suure tõe elust ja valgusest, teatab isa, et rüütel peab surema, kui Yolanthe ei saa nägijaks. Ja see õilis ning võimas tahe Yolanthes, et päästa inimene, kes talle esimese ja ainsana avaldas tõe ja õiguse ning keda ta sellepärast hakkas armastama, ongi see ra vim, mis annab talle silmavalguse.

Nii on tahe, mis on võrsunud soovist armastust hoida igaveseks, see jõud, mis murrab isegi saatuse, mis oli määratud Yolanthele. Kuid selleks, et inimeses te-

Stseen P. P. Tšaikovski ooperist „Yolanthe“. Pildil: M. Taras — krahv Voudemont ja M. Rungi — Yolanthe

kiks võimas tahe, mis murraks kurjuse ja pimeduse, on kõigepealt tarvis, et inimene tunneks elu ja temas peituvat tõe. Siis saab isegi näilikult võimatu võimalikuks. Ooperis avaldab Yolanthele tegelikult tõe juhus, kehastatud rüütel Voudemont'is. Aga selle tõe raudne kuulutaja on arenev teadus, kehastatud arst Ebn-Jahhias, kes seda tõe oma aarias selgitab kuningas Renè'le. Viimane aga oma lühinägelikkuses ei võta tema nõuandeid kuulda.

See on ka RT „Estonia“ lavastuse põhi-idee. Samuti on lavastuses püütud edasi anda P. P. Tšaikovski muusikas peituvat karget ja puhas lüürikat ja romantikat.

Ooper „Yolanthe“, mis P. P. Tšaikovskil on mõeldud ühevaatuseliseks, etendub RT „Estonia“ lavastuses kahes vaatuses, kolmes pildis. Nimiosas laulab ENSV teeneline näitleja Marta Rungi; rüütel Voudemont'i osas on ENSV teeneline näitleja Martin Taras. Kuningas Renè osa täidab Aaro Pärn. Arsti mängib Vootele Veikat, hertsog Robert'i Georg Taleš. Edasi on kaastegevad ENSV teeneline näitleja Benno Hansen, Milli Rebane, Leida Soom, Ludmilla Isakova, Enno Eesmaa jt. Lavapilt on ENSV teeneliselt kunstnikult prof. Voldemar Haasilt ja kostüümid ENSV teeneliselt kunstnikult prof. Natalie Meylt. Muusikajuhiks on Priit Nigula. Lavastus on Jüri Roosaarelt ja näitejuhi assistent on Paul Mägi.

Sügisel hooaja poolel esinevad osalistena uues koosseisus Meta Kodanipork, ENSV teeneline kunstnik prof. Tiit Kuusik, Ott Raukas, Heino Otto jne.

J. ROOSAAR.

RT „Estonia“ ooperilavastaja